

20 років з журналом «Упаковка» (ювілейні досягнення)

Він один з небагатьох, хто стояв у витоків заснування журналу «Упаковка». Член редакційної ради журналу з першого його номера, автор 97 статей у журналі, автор цілої серії матеріалів під рубрикою «Хронологія розвитку упаковки», керівник проекту ПАТ «Укрпластик» Валерій Шредер відповідає на питання своїх колег.

Сьогодні важко уявити собі журнал без цього фахівця пакувальної справи, наповненого енциклопедичними знаннями про пакувальні матеріали та упаковку, обладнання та технології, про будь-який сектор пакувальної індустрії. Більшу частину свого життя Валерій Шредер, який у середині вересня відсвяткував 70-річчя з дня народження, віддав справі розвитку упаковки в Україні. Редакція має надію, що ще не один рік читачі журналу будуть отримувати нову інформацію та додаткові знання зі статей Валерія Шредера, кожного разу зазначаючи його професійність, поінформованість та бажання поділитися тими знаннями.

Редакція журналу «Упаковка»

Валерій Кривошей,
канд. хім. наук, один з ініціаторів створення журналу «Упаковка», головний редактор журналу з 1996 р., автор 217 статей у журналі.

В.К.: Ви в пакувальній індустрії понад 40 років, маєте досвід роботи в НДІ, на виробництві, в університетах, багато написали книг і

наукових статей про упаковку. Оцініть основні періоди розвитку упаковки в Україні за цей час.

В.Ш.: Почну з радянського періоду — до 1990 р. Держплан не вів статистику і не планував виробництво споживчої тари. Головний інститут Держпостача СРСР — ВНІЕКІТУ — займався виключно транспортною тарою. Споживча тара була передана на розсуд міністерств і відомств, які ставились до неї як до «невиробничих витрат». У результаті: карамель «подушечка» в згорнутих спритними руками продавців паперових кульках-фунтиках. Оселедець бочковий та в ящиках. З папером суцужно — свідомі партійні товариші приходять за покупками з газетою «Правда». Бідони з молоком — покупці зі своїми бідончиками. Сметана — «наллю тільки у Вашу баночку». І розуміли, що треба робити, аби краще лилося. Вершкове масло в брилі — «наріжу, якщо не встигне розтанути».

Соняшникова олія — «відпускаємо в тару покупця». «Не хочете — не беріть!»

М'ясо не фасували, і так його ставало багато, що давало можливість м'ясникам процвітати. Для нетямущих: у стандартному радянському м'ясі повинна була знаходитися кістка 170 г на 1 кг ваги покупки. Якщо м'ясо розрубували, то незалежно від вмісту в покупці м'яса, кістку все одно додавали (додаткова вартість майже за Марксом). Згадаймо, що саме з цього починала нині найбагатша людина в нашій країні.

Пиво і квас наливали в кухлі — келихи, які зараз викликають заздрість у колекціонерів. Таблички «вимагай доливання після відстою» зникали відразу ж після відходу зовсім гарячих активістів з «Комсомольського прожектора». Поліетиленовий пакет коштував як 5 буханок хліба. Він був багаторазовим: його прали як несвіжу білизну.

На цьому тлі «білою вороною» був Київський інститут ВНДІХІМПРОЕКТ, який займався розробкою і оформленням споживчої полімерної тари для товарів побутової хімії, що випускалися в СРСР. Робили її тільки для підприємств Мінхімпрому з полімерних матеріалів, які виробляли підприємства союзного міністерства хімії.

І тут розвинений соціалізм спіткала катастрофа вселенського масштабу...

1990—1995 рр. Україна — незалежна держава. Торгівля на базарах, ринках і стадіонах. Україна імпортує майже всі пакувальні матеріали і тару, крім поліетиленової плівки, скляної тари, картону типу хром-ерзац, ящиків з гофро-

картону та інших засобів, що продукували з часів існування Радянського Союзу. Незалежна держава намагається фінансувати дослідні програми з розвитку виробництва вітчизняної упаковки.

1995–2000 рр. Упаковка — обличчя товару. В Україні з'являються супермаркети, де упаковка — невід'ємна частина торговельного процесу. На українських підприємствах опановано виготовлення високоякісної поліетиленової плівки для молочних продуктів, біаксальної поліпропіленової плівки, алюмінієвих тюбиків, консервних банок, пакувальної плівки з ПВХ, пляшок з ПЕТФ, гофрокартонних та полімерних ящиків, високоміцних паперових мішків, перших зразків пакувального обладнання і багато іншого. Виходить з друку перше спеціалізоване вітчизняне періодичне видання — журнал «Упаковка». Організовано професійне українське об'єднання — Клуб пакувальників, започатковано національний конкурс упаковки «Українська зірка упаковки». Українська упаковка на конкурсі WPO WorldStar отримує перші нагороди.

У Національному університеті харчових технологій працівники ВНДХІМПРОЕКТу викладають перші професійні дисципліни: «Пакувальні матеріали», «Пакувальне обладнання», «Конструювання упаковки».

2001–2005 рр. Штрихове кодування упакованих товарів. На українських підприємствах опановано виготовлення твіст-плівки для цукерок і карамелі, ламінатів з міжшаровим друком, гнучких пакувальних матеріалів з 8–10-кольоровим флексографічним і глибоким друком, 5-шарових бар'єрних плівок, декорованої картонної тари, поліпропіленових тканих мішків тощо. Із імпортера Україна стає експортером багатьох пакувальних матеріалів і тари. Збільшується продаж в країні СНД гнучких пакувальних матеріалів, скляних пляшок, жерстяних банок, пакетів типу дой-пак, а також інших пакувальних матеріалів і засобів.

2006–2010 рр. Налагоджено постачання гнучких пакувальних матеріалів «Укрпластика» в країни Євросоюзу: Чехію, Румунію, Латвію, Естонію, Литву та в інші країни. Освоєно виготовлення 9 і 11-шарових широкоформатних соекструзійних плівок, полегшеної склотари, декорованої споживчої картонної упаковки, високоякісних паперових мішків та інших пакувальних засобів.

2010–2015 рр. Розширено експорт пакувальних матеріалів і упаковки «Укрпластика» та інших українських виробників у країни Західної Європи. Вперше в історії країни «Укрпластик» починає постачати свої гнучкі матеріали за лінію екватора — у Південну Африку.

Ігор Мікульонко,
доктор наук, професор Національного технічного університету України «КПІ», член редакційної колегії з 2012 р., автор 30 публікацій у журналі.
І.М.: Назвіть три найважливіші події у Вашому житті, пов'язані з упаковкою.
В.Ш.: Для мене це події, які змінювали мою долю і мене як людину і фахівця.

Перша сталася в уже далекому 1980 р., коли вийшла книга «Полімерна тара та упаковка» у видавництві «Хімія» в Москві. У ній я написав тільки 2 глави, але величезна праця (написання кульковою ручкою тексту і підготовка тушшю на кальці ілюстрацій) не були марними. Після видання цієї книги я відчув себе іншим.

Друга — у 2000 р., коли Олександр Галкін прийняв мене на роботу на тодішній «Київський завод полімерних матеріалів» (нині — «Укрпластик»), власником якого він був. Мені було доручено займатися створенням вітчизняної твіст-плівки для загортання цукерок і карамелі. Проект був комплексним і вимагав особливого устаткування, використання невідомих раніше в нас полімерних матеріалів, розробки рецептур і технологій отримання соекструзійних плівок, їх декорування, методів контролю якості, модернізації пакувального обладнання. Цей проект зайняв три роки — понад тисячу днів і багато ночей. Закінчився він у 2003 р., коли «Укрпластик» за місяць реалізував більш ніж 100 т твіст-плівки. Головне — проект мав глобальний характер. Для його реалізації залучалися фірми США, Канади, ФРН, Італії, Японії, Південної Кореї та багатьох інших країн.

Третя подія почалася в 2012 р., коли я приступив до написання книги «Хронологія упаковки». Вона триває і зараз. Сьогодні я пишу про упаковку XVIII ст. Хотілося б цю книгу закінчити, якщо дозволить здоров'я.

Іван Регей,
доктор наук, професор Української академії друкарства, член редакційної колегії з 2007 р., автор 33 статей у журналі.

І.Р.: Яка перспектива використання полімерних біорозкладальних матеріалів, у тому числі на українському ринку?

В.Ш.: На мою думку, разова біорозкладальна упаковка в тому вигляді, у якому її використовують зараз за кордоном, — це напрямок, що веде в глухий кут. Величезні ресурси, які витрачають на її виробництво, губляться безповоротно. Але це не рятує довкілля, а лише його отруює. Не слід забувати, що на використаній упаковці для харчових продуктів знаходяться залишки їжі, яка продовжує розкладатися. Та й сам біорозкладальний полімер, який розклався в так званий компост, аж ніяк не безпечний. Упаковка з гнучких матеріалів, яка зараз домінує в Україні, дає можливість економити величезні матеріальні, енергетичні, трудові та фінансові ресурси. Вона менше впливає на навколишнє середовище, ніж, наприклад, скляна або жерстяна тара. Звичайно, вона не вирішує всіх екологічних проблем. Її все одно треба збирати роздільно від іншого сміття і переробляти, орієнтуючись на досвід інших високорозвинених країн. При цьому можна отримати додаткову енергію, а іноді навіть сировину і запобігти забрудненню ґрунтів так званим «компостом». Справа за законодавцями.

Аркадій Петухов,

доктор наук, професор Національного технічного університету України «КПІ», член редакційної колегії з 1998 р., автор 15 публікацій у журналі.

А.П.: Коли в молодості ми будували своє світле майбутнє (що виявилось утопією), вартість упаковки «шир-вжитку» не мала перевищувати 2 % від ціни реалізованого товару. У наш час вартість упаковки перевищує і 50 %. Може для «насущного» і варто на окремі види продуктів, товарів обмежити вартість упаковки?

В.Ш.: Вартість упаковки для різних продуктів обмежує тільки ринок. Про повернення до регулювання вартості упаковки краще не думати.

Олександр Гавва,

доктор наук, професор Національного університету харчових технологій, член редакційної колегії з 1996 р., заступник гол. редактора з 2001 р., автор 135 статей у журналі.

О.Г.: Ви як виробник, педагог, науковець сформулюйте, будь ласка, за якими фаховими спрямуваннями і з якими компетенціями на сьогодні

потрібно готувати молодих спеціалістів ВНЗ.

В.Ш.: Пакування і процеси пакування сьогодні присутні в будь-якій галузі народного господарства. Тому, на мою думку, кожен випускник з технічної спеціальності повинен мати хоча б елементарні знання з дисципліни, яку можна назвати просто — «Пакувальна справа». Звичайно, ця дисципліна не має зводитись до вивчення конструкцій дерев'яних ящиків та технології виготовлення бочок. «Бочкознавство» — це вже історія (якщо не брати до уваги виноробство, де бочка з дерева — частина технологічного процесу).

Що стосується підготовки спеціалістів вузькішого профілю, то коло навчальних дисциплін має бути ширшим, відповідно до вибраної професії. Назву лише деякі фахові спрямування, які спадають на думку:

- Логістика переміщення упакованої продукції. Зовнішні впливи та їх нейтралізація;
- Товарознавство і упакознавство;
- Маркетинг і мерчандайзинг упакованих товарів;
- Харчова хімія. Властивості харчових продуктів та терміни їх зберігання;
- Історія розвитку упаковки;
- Конструювання упаковки. Графічний і мультисенсорний дизайн;
- Пакувальні матеріали. Екологічність, матеріалоемність і енергоемність упаковки;
- Ресурсозбереження і рециклінг використаної упаковки;
- Технології і обладнання для виготовлення пакувальних матеріалів;

- Обладнання для виготовлення упаковки та пакувальні машини;
- Поліграфічні процеси та кодування інформації.

Деякі з названих фахових спрямувань вже оформлені в певні дисципліни, інші потребують методичної обробки і сучасного подання.

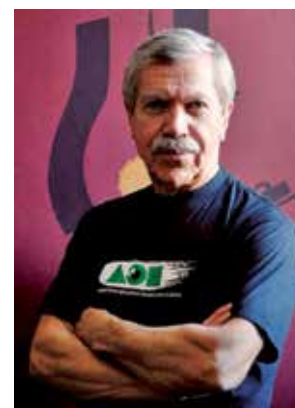
Павло Замотаєв,

доктор наук, директор ХГ «Консалтинг», член редакційної колегії з 1999 р., автор 17 публікацій у журналі.

П.З.: Чи існують додаткові вимоги щодо пакування для екопродуктів? Адже, щоб виглядати натуральніше, воно матиме спрощену поліграфію. Як бути з функціональними властивостями такої упаковки?

В.Ш.: Основна тенденція розвитку сучасної упаковки — максимальне зменшення матеріалоемності з одночасним збільшенням інформативної складової. Для свіжих продуктів найбільш популярною стала високопрозора плівкова упаковка з мінімальною кількістю рекламного тексту і зображень. І це більш ніж достатньо для свіжих фруктів та інших продуктів.

Інформативність і рекламні функції упаковки нині можна забезпечувати шляхом кодування інформації (за допомогою QR-кодів та інших кодів) та її зчитування за допомогою персональних смартфонів, а також виходу через надруковані кодові ключі на рекламні інтернет-сайти. Завдяки цьому упаковка стає мультисенсорною і може впливати на потенційного покупця через колір, звук і дію. Це зовсім інший рівень впливу на покупця, і за ним майбутнє.

Віталій Шостя,

професор Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, член редакційної колегії з 1999 р., автор 9 публікацій у журналі.

В.Ш.: Ваші фундаментальні фахові знання в царині пакувальної галузі та глибока ерудиція, помножені на невичерпну енергію, є підставою для очікування україномовного енциклопедичного словника відповідного спрямування за Вашим авторством. Чи маєте гідний Вашим можливостям подібний проект?

В.Ш.: Енергія швидко вичерпується, а знання старіють на очах. Такий успішний проект, на мій погляд, можливий лише в рамках Вікіпедії і займе десятки років. Авторство однієї людини для такого словника недоцільне та й неможливе. Словники — це справа більше філологів та широкого кола спеціалістів, які мають їм допомагати.

Вероніка Халайджі,
канд. техн. наук, директор ІАЦ
«Упаковка», член редакційної коле-
гії з 2012 р., автор 38 публікацій у
журналі.

В.Х.: Яка, на Вашу думку, має
бути в Україні система підготов-
ки фахівців усіх рівнів (від робочих
до інженерів) для пакувальної інду-
стрії?

В.Ш.: Сучасна — без конспектування і підготовки шпаргалок для іспитів. На іспитах треба дозволити користуватися літературою та інтернетом, але обов'язково змушувати вирішувати задачі і виконувати практичні завдання.

Лекції мають бути максимально ілюстровані та стиснуті, підготовлені і надані студентам в електронному вигляді. Наголос має бути зроблений на самостійному вирішенні практичних завдань, обговоренні отриманих результатів на семінарах. Дуже важливо навчити студентів здобувати нові знання шляхом самоосвіти і навчитися їх використувувати для вирішення практичних завдань. Навантаження повинно бути таким, щоб його витримали тільки найстійкіші. Звичайно, такий шлях неможливий для підготовки більшості фахівців. Але тільки так можна виховати справжню еліту, яка здатна створювати нове.

Редакційна колегія журналу «Упаковка», колеги-пакувальники з різних міст України та інших країн щиро вітають Валерія Шредера з ювілейним днем народження. Бажаємо міцного здоров'я, нових проєктів та книжок, цікавих зустрічей на професійній пакувальній стежці.

Колеги та партнери *Ш*

Книга «Галкін»

Напередодні 25-річчя Дня Незалежності України видавництво «Форзац» випустило унікальне біографічне видання, присвячене засновникові вітчизняної пакувальної індустрії — Олександрі Олексійовичу Галкіну.

Документальна історія незалежної України крізь призму долі однієї людини і одного підприємства. Книга розповідає про те, як на тлі руйнації і хаосу на початку 90-х рр. минулого століття в Україні відбулося справжнє економічне диво. Практично з нуля було створено високотехнологічне підприємство світового рівня.

На презентації книги «Галкін», яка відбулася в Києві, своїми спогадами про той час та події ділилися вчені НАН України, відомі юристи, експерти фінансового ринку, партнери та колеги Олександра Галкіна з пакувальної індустрії. За словами учасників презентації, ця книга — не тільки символ пам'яті про видатну людину, а й підручник для тих, хто хоче зробити Україну сильною і конкурентною.

Керівники Nestlé, Mondelez, Dow, Henkel, Rotoflex розповідали про те, як Олександр Галкін завойовував довіру провідних світових компаній і стверджував авторитет України на міжнародному рівні. «Слово, сказане Олександром, мало таку ж вагу, як підписаний на папері контракт. І навіть найвибагливіші японці, які відмовляли багатьом європейським виробникам, після знайомства з Галкіним були настільки вражені глибиною його особистості, що приїхали до Києва всією делегацією і стали партнерами «Укрпластика» на довгі роки. Він умів об'єднати людей навколо ідеї та навіть конкурентів зробити партнерами», — розповів Георгій Россіхін, директор східноєвропейського підрозділу Henkel.

Говорили на презентації і про непримиренну боротьбу Олександра Галкіна з корупцією. Юридичне протиборство з українською корумпованою судовою системою змусило Олександра Галкіна пройти шлях до Європейського суду з прав людини. Ця перемога стала прецедентом і прикладом для всіх, хто будує нову, незалежну Україну.

Президент компанії «Укрпластик» Ірина Мірошник у своєму короткому виступі зазначила, що книгу «Галкін» буде подаровано всім бібліотекам вітчизняних ВНЗ, а також її надішлють до бібліотек Чехії, Польщі, Німеччини, Франції, балтійських країн. Для сотень людей у всьому світі ім'я Олександра Олексійовича Галкіна міцно асоціюється з Україною. А для когось історія його життя — це частина власної історії. Книга про Олександра Галкіна комусь допоможе обрати правильний шлях у житті, когось підтримає у важкі часи.